

Forord.

Dette speciale er et studie i en kirke der er næsten ukendt i dansk historieskrivning. Kirken er Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige (*JKKSDH*), mere alment kendt som Mormon kirken eller mormonismen. Denne kirke tog sin begyndelse i Palmyra, New York, i slutningen af 1820'erne, og blev formelt stiftet d. 6. april 1830, sikkert i David Whitmers hus i Fayette, New York.¹ Tilstede var Joseph Smith og ca. 40-50 andre, der både talte familiemedlemmer, venner, og bekendte.

Kirkes stifter var den blot 24'årige Joseph Smith, søn af Lucy Mark Smith og Joseph Smith Sen. Som så mange andre i hans samtid, inklusiv hans familie, var Joseph allerede som dreng og ung mand optaget af religiøsitet. Han hævdede senere at have modtaget sine første åbenbaringer og syner i en alder af 14 år. Som en ung mand blev Joseph ligeledes involveret i jagten på skjulte skatte ved hjælp af magiske ritualer og seer stene.² I 1827 bekendtgjorde Joseph at englen Moroni havde vist sig for ham i et syn og kaldet ham til at oversætte optegnelsen om Guds forhold til kontinentets oprindelige befolkning, og om den opstandende Kristus tjenestegering blandt disse mennesker. Denne beretning var angiveligt nedskrevet på guld og bronze plader og frugten af Josephs arbejde blev i marts 1830 trykt under titlen *Mormons bog*, og dette værk hævdede han var hellig skrift på linje med Bibelen.

Under Josephs lederskab voksede kirken over de næste 14 år til en bevægelse på i omegnen af 20.000 mænd, kvinder, og børn. I forsommeren 1844 havde Joseph etableret sig som en teokratisk konge over hvad han og de SDH betragtede som et nyt Davidisk Gudsrige. Han var borgmester i Nauvoo - en by han selv havde grundlagt tilbage i 1839 og som med sine 12.000 indbyggere, hvoraf næsten alle var SDH, var den næststørste by i Illinois -, generelløjtnant for Nauvoo's bymilit - på omkring 3500 mand -, og præsidentkandidat. I maj dette år fik Joseph besøg af Charles Francis Adams og Josiah Quincy, henholdsvis søn af og nevø til USA's fjerde præsident John Quincy Adams. Quincy skrev i sin dagbog efter besøget hos Joseph, "*What historical American of the nineteenth century has exerted the most powerful influence upon the destinies of his countrymen? And it is by no means improbable that the answer to that interrogatory may be thus written: Joseph Smith, the Mormon prophet.*"³ Francis Adams selv var ikke helt så betaget af den karismatiske

---

¹ L&P 21. *Den 6. April 1830*. History of the Church, bind 1, s. 74-79. Bushmann (2005), s. 107.

² Quinn (1998), s. 25-6. Bushman (2002), s. 50.

³ Citeret i Quinn (1994), s. 135.

profet, men Joseph forvirrede og forundrede Adams, ”*There is a mixture of shrewdness and extravagant self-conceit, of knowledge and ignorance, of wisdom and folly in this whole system of this man that I am somewhat at a loss to find definitions for it. Such a man is a study not for himself, but as serving to show what turns the human mind will sometimes take.*”⁴

Fra dens ydmyge begyndelse i Fayette, New York, har kirken i løbet af de sidste godt 180 år spredt sig til alle vestlige lande, og til hvert kontinent på kloden. Den 31. dec. 2008 nåede dens medlemstal 13.508.509 mænd, kvinder, og børn.⁵ Religionssociologen Rodney Stark forudsagde i 1984 at vi med mormonismen er vi vidner til fremkomsten af den første verdensreligion siden Islam. Stark forudsagde at såfremt kirken vedblev at vokse med en lidt langsommere gennemsnitlig rate end det var tilfældet i 1960’erne, 70’erne, og 80’erne, ville den indenfor en 100’års periode stadig nå et medlemstal på mere end 265 millioner.⁶ I 1996 opdaterede Stark sit tidligere studie og nåede frem til at mormonismens vækst overgik selv hans mest optimistiske forudsigelser med næsten 1 million.⁷ Hvis kirkens fremtidige vækstrate tog udgangspunkt i medlemstallet fra 1997, ville den ifølge Carl Mosser ved udgangen af det 21. århundrede nå 580 millioner. Skeptikere foreslog at mormonismens voldsomme vækst i overvejende grad skyldtes en højere end gennemsnitlig fødsels rate og at denne vækst over tid ville flade ud. Stark påviste dog at der i 1991 var 3.97 konvertitter for hvert døbte barn, et forhold der siden er steget til 4.23 konvertitter pr. døbte barn.⁸ Stark forklare at sådan data fortæller os det meget betydningsfulde om mormonismens fremtidige medlemssammensætning, ”... *at any given moment, the majority of Latter-day Saints are first-generation converts.*”⁹ Det er usikkert om mormonismen kan opretholde så eksplosiv en vækst i fremtiden, men vigtigt er det at kirkens reelle vækst indtil videre har sat alle skeptikere til vægs.¹⁰ Samtidigt skal det også tages med i betragtningen at det ligeledes for mormonismen forholder sig således at ikke alle medlemmer er aktive, men, i det mindste for Utah kirken, er den procentvise aktive del af kirkens hele medlemsgrupper meget høj. Ifølge *The Salt Lake Tribune* var hele 41.6% af de herboende SDH kirkegående mormoner.¹¹ Hvorom Rodney Stark har ret i at mormonismen er en ny verdensreligion kan diskuteres for i sidste ende er det et spørgsmål om definition. En ting er i

---

⁴ Citeret i Op.cit., s. 369, note 162.

⁵ Statistisk rapport givet ved JKKSDH’s årlige genrelkonference, april 2009. Se *Liahona*, maj 2009, s. 30.

⁶ Stark (1984), s. 18-19. Citeret i *Beckwith, Mosser, & Owen (2002)*, s. 61-62.

⁷ Stark (1996), s. 175-78.

⁸ Beckwith, Mosser, & Owen (2002), s. 62.

⁹ Op.cit., s. 62.

¹⁰ Op.cit., s. 62.

¹¹ Matt Canham, *Mormon Portion of Utah Population steadily shrinking*, *The Salte Lake Tribune* d. 22. juni 2006. Se http://www.sltrib.com/ci_2886596.

det mindste klart, medlemstal er langt fra den eneste faktor der skal til før en religiøs bevægelse klassificeres som en verdensreligion på linje med Kristendom, Jødedom, Islam, Buddhisme, Hinduisme, Taoisme, osv.¹² Faktorer religionens evne til at gennemtrænge og påvirke forskellige kulturers holdning til død, etik, og selvets oprindelse og skæbne har ifølge Douglas Davis meget at sige i denne henseende. Hertil tilføjer Mosser dens evne til at bidrage til de strukturer om hvilket meget af livet og hverdagen i et samfund er organiseret. Til trods for at JKKSDH bekender at Jesus er Kristus, er den traditionelle kristendom for nuværende uvillig til at acceptere mormonismen som en kristen religion idet den forkaster treenighedslæren. Hvis holdning ikke ændrer sig, og i det tilfælde at mormonismen vedbliver at vokse og runder den halve milliard medlemmer, eller der omkring, er det svært at forestille sig at mormonismen ikke på et fremtidigt tidspunkt vil blive defineret som en verdensreligion.

Som det vil fremgå af specialet her er mormonismens eklesiastiske struktur mindst lige så hierarkisk opbygget som f. eks. den Romersk Katolske kirke. Dens leder betragtes som en profet på lige fod med Abraham, Moses, Esajas, Jeremias, og andre bibelske profeter. Under profeten i kirkens hierarki findes De Tolv Apostles Quorum. Som det fremgå af Quorumets titel betragtes disse mænd som apostle på lige fod med dem Jesus personligt kaldte under Hans tjenestegering. Som Guds direkte talerør nyder disse mænd en enorm autoritet, respekt, og tillid blandt de troende Sidste Dages Hellige (SDH). Mormonismen som en bevægelse er således utrolig homogen og på etiske og moralske områder meget ensartet, f. eks. er kirken officielt modstander af fri abort og ægteskaber mellem homoseksuelle og på disse områder forventes det at hvert medlem følger kirkens politik. Idet den enkelte SDH er fri til at involvere sig på alle planer i den politiske og finansielle vil kirkens indflydelse på både den nationale og internationale sfære indenfor de næste hundred år vokse enormt. Kirkens indflydelse er dog kun indirekte idet den meget sjældent, som en organisation, udtaler sig politisk. Dens indflydelse vil sandsynligvis hovedsageligt komme ved at præge dens medlemmer gennem bl.a. kirkens uddannelses system. Den måske mest kendte mormonske politiker Mitt Romney, tidligere guvernør for delstaten Massachusetts, prøvede i 2007-8 at blive det Republikanske Partis præsidentkandidat.

Alene af disse grunde er historisk, sociologisk, og antropologisk forskning i mormonismen både relevant og essentiel.

---

¹² Beckwith, Mosser, & Owen (2002), s. 62.

Joseph Smith hævdede at være en profet og JKKSDH er bygget på sandheden af denne påstand. På grund af sin selvforståelse gjorde Joseph krav på at modtage åbenbaringer og i syner se det hensiddes. Mange af de budskaber og ting han så nedskrev han selv eller andre omkring ham. Disse tekster anerkender kirken, både i Josephs samtid og i dag, som værende hellig skrift. I specialet vil disse tekster blive refereret til som åbenbaringer, ikke for at give udtryk for et religiøst synspunkt, men for så nøjagtig som muligt at reflektere kirkens egen virkelighed.

Afslutningsvist vil jeg godt takke min vejleder Mogens Rüdiger for alle hans mange gode råd. Din hjælp, opmuntring, og venlighed er værdsat.